

Oogst

Tafel van de toekomst Gezondheid & natuur inclusieve landbouw

27 september 2018

Op 27 september 2018 vond in Kamerik de 'Tafel van de Toekomst Gezondheid & natuur-inclusieve landbouw' plaats. Een interdisciplinaire verkenning van het thema 'gezondheid als waarde' in relatie tot het hedendaagse veelbesproken thema 'natuurinclusieve landbouw'.

Waarom dit initiatief

Aanleiding was de nog veelal gescheiden werelden van gezondheid en landbouw en het toenemende bewustzijn dat we de maatschappelijke uitdagingen in een bredere samenhang moeten benaderen. Dit is echter niet vanzelfsprekend. Deze twee werelden komen elkaar niet vanzelf tegen. Zwart-wit gesteld:

- 1 Gezondheid als waarde is verengd tot het handelings-domein van de zorg, waarbij systemische keuzes en prikkels geresulteerd hebben in veeleer 'ziekten denken' dan 'gezondheidsdenken';
- 2 In het agrodomein is gezondheid verengd tot thema's als duurzaamheid en voedselveiligheid;
- 3 Gescheiden werelden (handelen/taalgebruik) van mensen en instanties die zich bezighouden met gezondheid(zorg) respectievelijk landbouw / voedsel / plattelandsontwikkeling.

Een interdisciplinair gezelschap

Tegen deze achtergrond vormden de deelnemers tezamen een uniek samengestelde groep mensen vanuit verschillende disciplines en achtergronden uit de agroketen, universiteiten, kennisinstellingen en onderzoek, de overheid, de gezondheidszorg en voedingswereld. De groep verbond de diverse domeinen waarin koplopers trachten mensen en organisaties in beweging te krijgen, mindsets te verbreden, aanknopingspunten te vinden en transitiekansen te pakken.

De verkenningsvragen

Tijdens de bijeenkomst is het gesprek gevoerd aan de hand van de volgende vragen:

- Wat is de waarde van gezondheid in elk aspect van landbouw, voedsel, natuur, ons leven, de leefomgeving et cetera?
- Hoe ziet een integraal gezonde natuurinclusieve landbouw eruit in 2028; wat zie je als je kijkt vanuit systemisch perspectief?
- Wat zou ik daarin willen betekenen en welke aanknopingspunten zie ik?

Het resultaat

Het resultaat was een energierijke bijeenkomst waarin veel is gedeeld en kruisbestuivingen ontstonden. De gesprekken gingen van een heel hoog abstractie niveau naar heel concreet. Spannend is hoe deze bijeenkomst tot een vervolg gaat leiden.

Op de volgende pagina's vind je een samengesteld 'verhaal' van de systemische verkenning op basis van de vele zaken die tijdens de bijeenkomst zijn opgeschreven en opgetekend. Aangevuld met praktijkvoorbeelden.

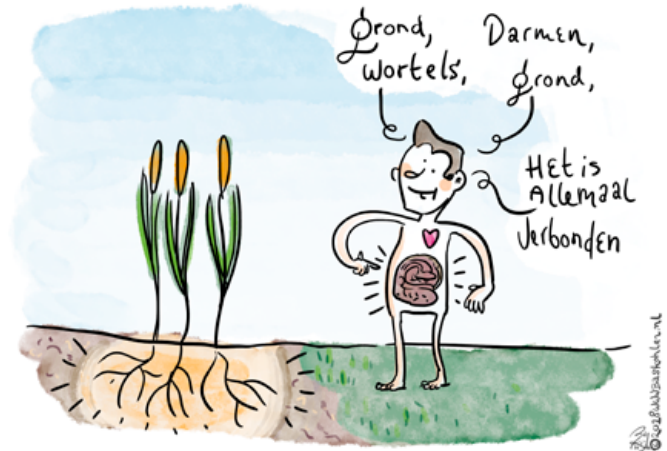

Het gaat om durven kiezen voor een systeemverandering:

- Het durven loslaten van het liberaal economisch denken inclusief facetdenken, opschalingsdenken, angst- & verleidingsdenken, getaldenken (alles uitdrukken in cijfers) → een herinrichting van de huidige structuur, een herdefiniëring van instituties zoals overheden, banken, onderwijsinstellingen, zorginstellingen, bedrijven, onderzoeksinstellingen, verzekeraars
- Het gezamenlijk vormgeven van een integraal gezonde samenleving waarbij 'gezondheid' het gehele leefsysteem betreft en niet sec de mens → "gezondheid is alles, alles is gezondheid".

Het sluit aan bij een onderstroom van heimwee en verlangen naar:

- Verbinding (in alle opzichten)
- Leven op basis van vertrouwen en gevoel van veiligheid
- Betekenis (zingeving)

Hoe ziet zo'n integraal gezonde samenleving als systeem er dan uit? Waarden en elementen die genoemd zijn:

- Gelijkheid → level playing field
- Vrijheid → autonomie
- Inclusie van mensen (gezien en gekend worden), natuur etc. → "diversiteit is de basis van weerbaarheid". Zoals de aanpak van Staatsbosbeheer.

- "Small is beautiful"
- Coöperatie i.p.v. concurrentie
- Veerkracht van alle delen van het systeem ondersteunen en bevorderen i.p.v. bestrijden → balans/ evenwicht ecologisch, economisch, sociaal etc.
- Herwaardering van de gemeenschap, de commons
- Beweging naar autarkie/zelfvoorziening van het huishouden, de oikos
- Basisinkomen, minimum true cost prijzen

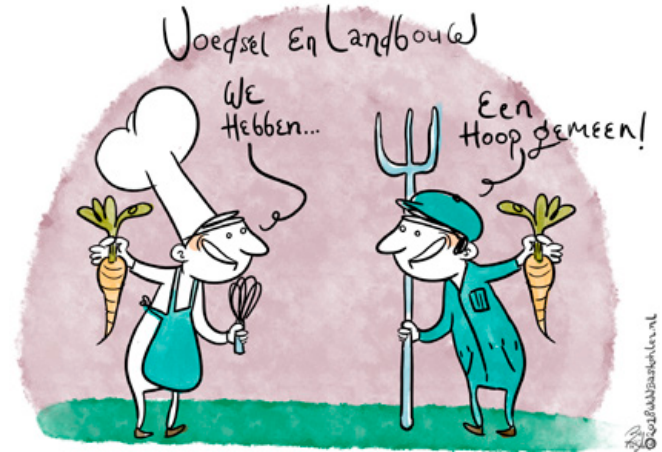

- Korte ketens → “doorbreek het hokjes denken”, De korte keten coalitie
- Voedsel als preventief medicijn.
- Voorbeeld is de aanpak in het Westfries Gasthuis in Hoorn.
- Inkoop zou meer naar integrale kosten van de zorg moeten kijken.
- Leiderschap, overheid, grote instellingen en verzekeraars.

- Landbouw, voeding ingebed in de regio → “mondiaal lokaal”
- Verbinding stad platteland
- Herwaardering van andere waarden dan financiële → investeringen krijg je in andere vormen terug dan €

- Kwantum bewustzijn → verbreding naar golf denken en informatie denken van o.a. onze visie op natuur
- Wetenschappelijk onderbouwd waarbij we openstaan voor nieuwe, andere meetmethoden
- Herwaardering van intuïtief weten en gezond (boeren)verstand

Wat is er voor nodig om zo'n systeemverandering te realiseren?

- Een sense of urgency – positief of negatief
- Een urgency of sense
- Ruimte (mentaal, fysiek, wetgevend etc) om anders te kunnen handelen → loslaten van oude (schijn)zekerheden
- Verdiepen in en verbinden van elkaars werelden
- Experimenteren, tijd nemen, vallen en opstaan, leren van elkaar. Vraagt om nieuwe werkwijze van de overheid

Van denken naar doen:

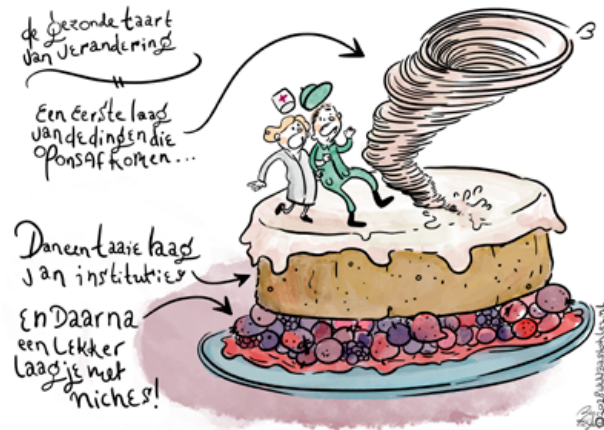
- Het gaat om een langdurige systeememancipatie, maar dat is geen excuus om niet nu zélf in actie te komen.
- “De schoonheid van het denken, zit in het handelen” → door te doen, leer je van elkaar en van je fouten zie je de essentie om anders te doen. Besef het is een lerend zoekend proces; denk niet in tijd. Mooie voorbeelden zijn de aanpak bij Coöperatie Klooster & Buren en Living lab Friesland.

- Van onderop & van boven:
 - Van onderop: individuen, burgers, consumenten, die verbindingen zoeken op lokaal niveau → bouwkracht van onderop / bottom-up community building met bevlogen mensen.
 - Van boven: instituties die (inter)nationaal andere beleidskeuzes maken

- Mobiliseren van motivatie en geld/crowdfunding maar laten we niet in de valkuil trappen van het neoliberaal economisch denken dat verandering automatisch betekent er moet geld bij. Het is veeleer het herorganiseren van financiële stromen.
- Gezamenlijk een nieuw verhaal maken voor de transitie en dat verhaal, die onderwerpen, op 'de goede tafels' brengen. Voorbeelden zijn de taskforce korte ketens en de Transitie Coalitie Voedsel.
- Daarbij is essentieel het verbinden van niches, als je die verbindt, kom je vanzelf op het niveau van de instituties en gestolde gebruiken → *multilevel* benadering:
 - Op *macroniveau* zijn er allerlei ontwikkelingen die op je afgekomen, politiek, economisch, cultureel, ecologisch, technologisch etc.
 - Op *mesoniveau* zijn er instituten, gestolde gebruiken.
 - Op *microniveau* zijn er niches waarbinnen afwijkende praktijken reeds plaatsvinden
- Los systeemfouten crossectoraal op.
- Maak barrières voor sociale innovatie expliciet/zichtbaar
 - waar lopen koplopers tegenaan – en creëer ruimte voor vernieuwing.

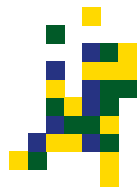
- Gezondheid integraal onderdeel uit laten maken van de praktische uitwerking van de kringlooplandbouw visie van LNV-minister Carola Schouten.
- Verbinding maken tussen preventieve gezondheidszorg en de primaire sector vanuit het ministerie van VWS.

Hoe verder?

- Vervolgssessie op de 'Tafel van de Toekomst' inclusief jongere generatie genoten en creatievelingen/kunstenaars
- Sleutelfiguren met moed en lef tot andere keuzes zijn essentieel om mee te nemen
- De geduide beweging naar een ander systeem viraler maken
- Agenderen, inspireren, verbinden, operationaliseren daar waar mogelijk

Plattelands
Ontwikkelings
Programma
Regiebureau

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Active Health
Foundation